

ADVOKATENE
VIKSE, HAUGLAND, BERGE OG BACHMANN

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING - KONTORFELLESKAP
Sørhauggt. 77, (Markedet 5. etg.) Boks 10, 5501 Haugesund
www.advokateneimarkedet.no
Telefax: 52 70 87 66

Norges Vassdrags- og Energidirektorat

E-post: nve@nve.no

Advokat Bjørn O. Vikse
Org.nr.: 974 407 744
Tlf.: 52 70 87 50
E-mail: vikse@advokateneimarkedet.no

Advokat Jens Otto Haugland
Møterett for Høyesterett
Org.nr.: 982 064 015
Tlf.: 52 70 87 55
E-mail: haugland@advokateneimarkedet.no

Advokat Ole Johan Berge
Org.nr.: 981 842 502
Tlf.: 52 70 87 60
E-mail: berge@advokateneimarkedet.no

Advokat Trond Jarle Bachmann
Org.nr.: 988 635 197
Tlf.: 52 70 87 57
E-mail: bachmann@advokateneimarkedet.no

Advokat Helena Helgesen
Tlf.: 52 70 87 65
E-mail: helgesen@advokateneimarkedet.no

Advokatfullmektig Benedikte Aarvik
Tlf.: 52 70 87 58
E-mail: aarvik@advokateneimarkedet.no

10.03.2017

Onarheim Bruk AS – søknad om uttak av vann for Onarheimselva og regulering av Onarheimsvatnet – Tysnes kommune i Hordaland – høring.

Jeg representerer eier av gnr. 153 bnr. 2 i Tysnes kommune, Karl Olav Kjerland som er part i den avtale Onarheim Bruk AS mener man har vannrettigheter i henhold til.

Jeg vedlegger kopi av avtalen datert 13.05.2002. (Det har stått gnr. 151 i avtalens innledning, men dette er korrigert av meg til korrekt gnr. 153 for de som kalles «utleigarane».)

Det er flere forhold som ikke stemmer med den søknad som er inngitt. Dette er følgende:

1. Avtalen om uttak av vann ble inngått i 2002 «*under føresetnad av konsesjon*». Det er aldri søkt om konsesjon, og etter min klients syn er derfor avtalen falt bort. Det er anførselen om dette som antakelig har gjort at det nå foreligger konsesjonssøknad.
2. Avtalen er omtvistet av den grunn at den fremstår som urimelig overfor min klient som følte seg presset til å undertegne den i 2002 fordi han da var ansatt ved Alsaker Fjordbruk AS. Det som fremstår som urimelig er omfanget av avtalen, både hva gjelder rettigheter og i tid i forhold til hva motytelsen er.

Jeg vedlegger kopi av noe korrespondanse mellom undertegnede og Alsaker Fjordbruk AS sin advokat hvor tvisten fremgår.

Det er altså ikke korrekt, slik som hevdet i konsesjonssøknaden at alle «*privatrettslige avtaler er på plass*».

- 2 -

3. Jeg nevner også at jordskifteretten i sak i 1210-2009-0016 avsa dom med følgende slutning: «Fallretten for Alsaker innmark fra sjøen til og med omforent merke (pkt. 35) som skiller inn og utmark tilhører bnr. 153 bnr. 2.» Denne dom ble stadfestet av lagmannsretten. Fordelingen av betaling i avtalens pkt. 3 siste avsnitt er således også feil den dag i dag, man leietaker har ikke tatt det inn over seg.
4. Det er ikke Onarheim Bruk AS, org. nr. 992 259 418 som er leietaker i avtalen. Riktignok har leietaker rett til å overføre denne avtalen til andre selskap, men min klient er ikke blitt gjort kjent med at det har skjedd en slik overdragelse.
5. I avtalens punkt 8 har leietaker betinget seg en «opsjon på å leige heile eller deler av et areal som bnr. 2 og 3 eig og som grensar til Saghustomta ovenfor Onarheim Bru, ...». Opsjonen har en varig het på 15 år, og gir rett til å leie i 40 år.

En slik opsjonsavtale er også konsesjonspliktig, jf. konsesjonsl. § 3, men dette nekter leietakeren å være enig i, og synspunktet fra denne side er derfor at også denne avtale uansett er falt bort.

6. Det søkes om uttak av vann for settefiskanlegget Onarheim Bruk AS.

Forholdet er at Onarheim Bruk AS/Alsaker Fjord har sluttet med settefiskanlegg og i stedet har fått tillatelse til og driver med renseskoppdrett, nærmere bestemt rognkjeks. Denne benytts det saltvann til i oppdrettet, og selve søknaden viser derfor til et behov som ikke er der.

Jeg vedlegger kopi av artikkel i Kyst.no med overskriften «*Onarheim Bruk satser for fullt på Rognkjeks*», hvor det innledningsvis står: «*Alsaker Fjordbruk avvikler smoltanlegget sitt på Onarheim på Tysnes, og vil videre satse på rognkjeksproduksjon ved samme anlegg.*» Ytterligere vedlegges artikkel med overskrift «*Onarheim Bruk AS – løyvet/konsesjon for produksjon av reinsefisk er på plass*».

Fylkesmannen i Hordaland ga sitt løyve den 21.04.2015. Jeg vedlegger kopi av brev fra fylkesmannen datert 21.04.2015 til Alsaker Fjordbruk med vedlagt løyve etter forureiningslova for landbasert produksjon av reinsefisk av rognkjeks og berggylte til Alsaker Fjordbruk AS.

Jeg mener at NVE her må be søkeren avklare de forhold som ovenfor er påpekt og som altså viser at opplysningen i søknaden er direkte feil. Det bør vel ligge i dette at søknaden må trekkes dersom det jeg hra fremholdt ovenfor er korrekt, særlig punktet om at man har avviklet smoltanlegget på Onarheim.

- 3 -

Alternativt sendes søknaden i retur og søker gis melding om at dersom søknaden skal behandles, må de faktiske forhold være korrekt beskrevet.

Med hilsen

Jens Otto Haugland

Kopi til klient.

KOPI

AVTALE

Under føresetnad av konsesjon er det i dag inngått slik avtale mellom:

250
259

Gnr. 151, bnr. 1 Gerhard Alsaker, 5694 ONARHEIM
Gnr. 151, bnr. 2 og 3 Karl Olav Kjerland, 5694 ONARHEIM
heretter kalla "utleigarane"

og

ALSAKER FJORDBRUK AS, 5694 ONARHEIM, org.nr. 979 494 009,
heretter kalla "leigetakaren".

BAKGRUNN

Før slutten av 1970 åra vart det avtalt mellom alle grunneigarar og rettshavarar til Onarheimselva at hovudløpet og det djupaste elveløpet skulle flyttast frå vestsida til austsida av Kvernhusholmen. Føresetnaden var at dette ikkje skulle ha nokon verknad på eigedomsretten til vassrettane. Eigarane av det vestre elveløpet skulle framleis ha eigedomsretten til vassrettane. På denne bakgrunn er partane samde om følgjande:

1. LEIGEOBJEKT

- 1.1 Leigetakaren leiger alle rettane som utleigarane har til Onarheimselva, så langt desse rettane i medhald av lov kan leigast bort. Rettane skal nyttast til næringsverksemd.
- 1.2 Dersom det ikkje er til ulempe for leigetakaren, skal utleigarane ha rett til å nytta sine fiskerettar i elva.

2. LEIGETID

- 2.1 Leigeavtalen gjeld frå 01.05.2002 og for ei tid på 40 år med rett til fornying for nye 40 år på same vilkår som i denne avtalen.
- 2.2 Dersom partane ikkje gjev skriftleg varsel om anna innan 6 mnd før avtaleperioden er ute, vert ny 40 års periode rekna som avtalt på same vilkår som i denne avtalen.
- 2.3 Leigetakaren har rett til å seia opp avtalen med 1 – eitt – års skriftleg varsel.
- 2.4 Dersom leigetakaren ikkje nyttar vassrettane etter denne avtalen, har leigetakaren høve til, i ein periode på 5 – fem – år, å betala 30% av avtalt leigesum. Når denne perioden er ute, må enten avtalen seiast opp eller det skal betalast full leige.

Karl O. Kjerland

3. LEIGE

- 3.1 Årleg leige er kr. 22.500,- -tjuetotusenfemhundrekroner 00/100-.
- 3.2 Leiga skal indeksregulerast den 1. mai kvart år i samsvar med auken i konsumprisindeksen, første gong 1. mai 2003. Som basisindeks for reguleringa skal konsumprisindeksen pr. 15.05.2002 leggjast til grunn.
- 3.3 Leiga skal betalast innan utgangen av april kvart år. Det er leigetakaren som er ansvarleg for å rekna ut ny regulert leige for kvart år og han skal også senda kopi av utrekninga til grunneigarane saman med utbetaling av summen.

Dersom grunneigarane har merknader til utrekninga, må dette sendast skriftleg til leigetakaren innan ei veke etter postlegging av utrekninga.

Leiga skal utbetalast etter følgjande fordeling:

Gnr. 153, bnr. 1: ½
Gnr. 153, bnr. 2 og 3: ½

4. ENDRA BRUK

- 4.1 Leigetakaren skal ha rett til å endra bruk av leigeobjektet i takt med endring av tid og tilhøve. Dette inneber også omlegging av drifta av smoltanlegget og bruk av leigeobjektet til andre føremål så lenge dette ikkje fører til vesentleg auka ulempe for utleigarane.
- 4.2 Dersom leigetakaren sin bruk av vatnet endrar seg vesentleg og verdien av leigeobjektet av den grunn får vesentleg større økonomisk verdi for leigetakaren, har utleigarane rett til å reforhandla avtalen i samband med fornying av kontrakten i 2042.

5. FRAMLEIGE / TRANSPORT AV RETTEN

- 5.1 Leigetakaren har rett til framleige og rett til å overføra denne avtalen til andre selskap.

6. LEIGETAKAREN SINE PLIKTER

- 6.1. Leigetakaren skal søkja om konsesjon for leige av rettane.
- 6.2. Leigetakaren er pliktig til å følgja dei lover og reglar som til ei kvar tid gjeld for utnytting av vassressursar.

- 6.3. Dersom leigetakaren sin bruk medfører skade overfor andre enn dei som er partar i denne avtalen, skal leigetakaren vera ansvarleg for dette etter vanlege erstatningsrettslege reglar.

7. UTLEIGARANE SINE PLIKTER

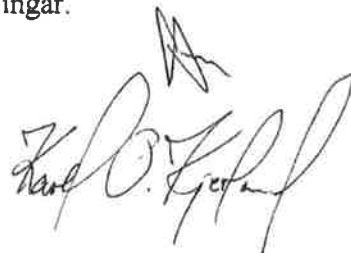
- 7.1 Utleigarane skal aktivt hjelpa til slik at leigetakaren kan nytta sine rettar etter denne avtalen. Dersom lov og forskrifter som har verknad for leigeforholdet endrar seg, skal utleigarane stilla seg positiv til dei tilpassingar som er nødvendige for leigetakaren sin fortsette bruk av leigeobjektet.

8. SÆRAVTALE MED GNR. 153, BNR. 2 OG 3

- 8.1 Leigetakaren har opsjon på å leiga heile eller deler av eit areal som bnr. 2 og 3 eig og som grensar til Saghustomta ovanfor Onarheim Bru, sjå vedlagde kart der dette arealet er skravert.
- 8.2 Det skal skrivast eigen leigeavtale for dette arealet dersom leigetakaren ønsker å nytta opsjonen sin.
- 8.3 Dersom leigetakaren vil nytta opsjonen sin, skal leigetid og vilkår vera som vilkåra i denne avtalen pkt. 2.
- 8.4 Den årlege leiga skal, i mangel av semje, fastsetjast til marknadsleige av to offentlege, godkjende takstmenn. Kvar av partane oppnemner sin takstmann.
- 8.5 Opsjonen gjeld for ei tid av maksimum 15 år og minimum 5 år rekna frå 01.05.2002 og kan seiast opp av leigetakar med 1 års skriftleg varsel.
- 8.6 Som vederlag for opsjonen skal leigetakaren betala eit årleg beløp på kr. 1.000 som skal regulerast og betalast til bnr. 2 og 3 etter vilkåra i pkt. 3.2 og 3.3 så langt dette høver.

9. TVISTAR

- 9.1 Dersom det oppstår usemje mellom partane vedkomande forhold som gjeld denne avtalen, skal partane søkja å koma til semje gjennom forhandlingar.

- 9.2 Dersom partane ikkje vert samde, skal tvisten avgjerast av retten, eller dersom begge partar er samde, ved voldgift etter tvistemålslova kap. 32.
- 9.3 Voldgiftsretten skal ha tre medlemmer, der leigetakar og utleigar oppnemner kvar sitt medlem. Det tredje medlemmet vert oppnemnt av sorenskrivaren i Sunnhordland.

10. VERNETING

- 10.1 Sunnhordland sorenskrivarembete er verneting for ein kvar tvist mellom partane når det gjeld alle forhold omkring denne avtalen.

11. KOSTNADER

- 11.1 Alsaker Fjordbruk AS skal dekkja alle kostnader med denne avtalen inkludert konsesjonsbehandling og tinglesing.

Onarheim, den 13. mai, 2002

Som utleigarar:

Gerhard Alsaker
Gnr. 153, bnr. 1

Som leigetakar:
ALSAKER FJORDBRUK AS

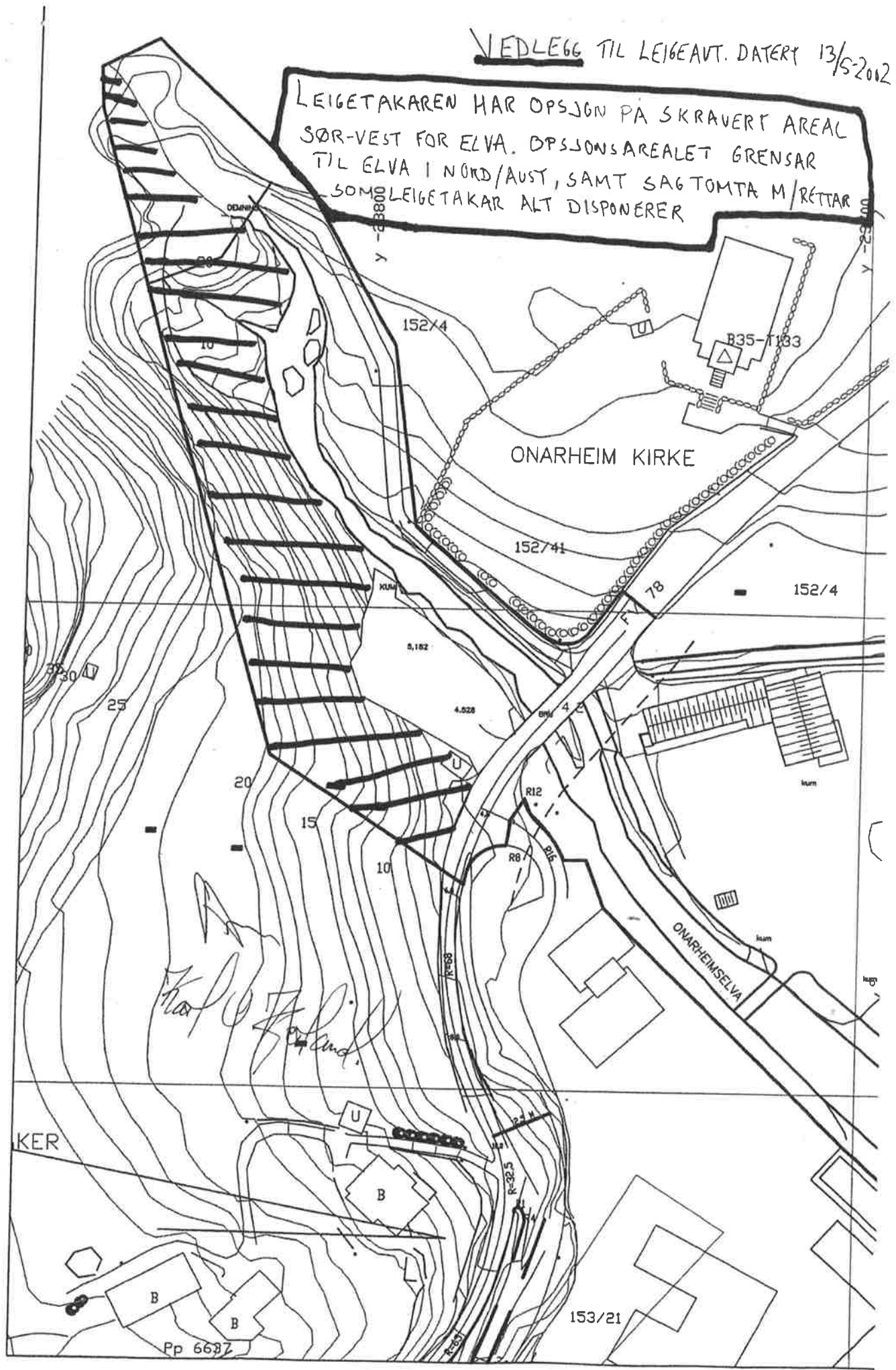
Gerhard Alsaker

Karl Olav Kjerland
Gnr. 153, bnr. 2 og 3

VEDLEGG TIL LEIGEAFT. DATERT 13/5-2012

LEIGETAKAREN HAR OPSJØN PÅ SKRAVERT AREAL
SØR-VEST FOR ELVA. OPSJØNSAREALET GREN SAR
TIL ELVA I NØRD/AUST, SAMT SAG TOMTA M/RÉTTAR
SOM LEIGETAKAR ALT DISPONERER

Advokat Jens Otto Haugland
Boks 10
5501 HAUGESUND

Ansvarlig advokat:
Arthur Duus

Vår ref.:
50103 563 AD/KH

Deres ref.:

Bergen
13. januar 2016

**Alsaker Fjordbruk AS - Karl Olav Kjerland: Opsjon på leie av areal på gnr. 153
bnr. 2 og 3 i Tysnes kommune**

Vi viser til tidligere korrespondanse i saken, senest Deres brev 23. oktober 2015.

Som nevnt i vårt brev 1. juni 2015, foreligger det så vidt vites ikke konsesjonsvedtak for Alsaker Fjordbruk AS' leie av utleiernes rettigheter til Onarheimselva. Det er ikke uenighet om at det skulle vært søkt om konsesjon for leie av rettighetene, jf. punkt 6,1: "*Leigetakaren skal søkja om konsesjon for leige av rettane.*"

Verken leietaker eller noen av utleierne har hatt fokus på konsesjonsspørsmålet for denne avtalen. Vi vil tro at dette kan skyldes at alle parter har ansett konsesjonsspørsmålet som løst gjennom den konsesjon som ble gitt for avtalen mellom Onarheim Bordsag (der begge utleierne er eiere) og Alsaker Fjordbruk AS om andre rettigheter.

Når det gjelder Alsaker Fjordbruk AS' opsjon etter punkt 8 i avtalen 13. mai 2002, legger vi til grunn at plikten til å søke om konsesjon først inntreer ved eventuell opsjonsutøvelse.

Ettersom Alsaker Fjordbruk AS nå har utøvd opsjonen, vil Alsaker Fjordbruk AS utarbeide konsesjonssøknad som omfatter både rettighetene etter avtalens punkt 1 og leie av opsjonsarealet i henhold til avtalens punkt 8.

Alsaker Fjordbruk AS kan ikke forstå hvorfor Kjerland nå mener at avtalen "*fremstår som urimelig*". Dersom Deres utsagn om at "*han følte seg presset*" skal oppfattes som en anførsel om at Alsaker Fjordbruk AS på utilbørlig måte har påvirket Kjerland til å inngå avtalen, avvises dette.

De reiser i Deres brev spørsmål om hva Alsaker Fjordbruk AS legger i "*alle rettane som utleigarane har til Onarheimselva*", og om dette også innbefatter fallrettene. Til dette er å bemerke

at "*alle rettane som utleigarane har*" må omfatte utleiernes totale rettigheter til Onarheimselva med unntak av de rettigheter som tilligger Onarheim Bordsag. Ett eksempel på en slik rettighet er fiskeretten, men som det framgår av avtalens punkt 1.2, har utleierne fortsatt rett til å benytte sine fiskeretter i den utstrekning dette ikke er til ulempe for leietaker. Alsaker Fjordbruk AS har aldri påberopt noen slik ulempe overfor Kjerland. Når det gjelder fallrettighetene, antar vi at det er upraktisk for grunneierne å utnytte disse når det ses hen til de rettigheter som allerede er overdratt til Onarheim Bordsag. Generelt inngår alle rettigheter til elven som lovlig kan leies bort, i leieavtalen, jf. avtalens punkt 1.1.

Når det gjelder den landbruksavkjørsel De nevner i siste avsnitt i Deres brev, vil opsjonsutøvelsen ikke være til hinder for opprettholdelse av denne. Vi kan følgelig ikke se at denne utgjør noe problem i konsesjonssammenheng. Vi stiller også spørsmål om hvilket behov Deres klient har for avkjørselen når arealet langs elven som avkjørselen knytter seg til, etter opsjonsutøvelsen skal disponeres av Alsaker Fjordbruk AS.

Alsaker Fjordbruk AS tar til etterretning at Deres klient er innstilt på å tilbakebetale den mottatte leie. Det bes presisert om det med dette menes all mottatt leie siden 2002 etter avtalens punkt 3.1 og opsjonsvederlag etter avtalens punkt 8.6, eller om det er noe annet som menes? Etter vår klients oppgaver har Kjerland siden 2002 mottatt kr. 177 243 i leie og kr. 15 722 i opsjonsvederlag.

Vi vil for øvrig komme tilbake til saken når det foreligger svar på konsesjonssøknaden.

Med vennlig hilsen

Simonsen Vogt Wiig

Arthur Duus
partner - advokat
adu@svw.no

ADVOKATENE
VIKSE, HAUGLAND, BERGE OG BACHMANN

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING - KONTORFELLESKAP
Sørhauggt. 77, (Markedet 5. etg.) Boks 10, 5501 Haugesund
www.advokateneimarkedet.no
Telefax: 52 70 87 66

Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiik
v/ advokat Arthur Duus
Postboks 1213 Sentrum
5811 BERGEN

Advokat Bjørn O. Vikse
Org.nr.: 974 407 744
Tlf.: 52 70 87 50
E-mail: vikse@advokateneimarkedet.no

Advokat Jens Otto Haugland
Møterett for Høyesterett
Org.nr.: 982 064 015
Tlf.: 52 70 87 55
E-mail: haugland@advokateneimarkedet.no

Advokat Ole Johan Berge
Org.nr.: 981 842 502
Tlf.: 52 70 87 60
E-mail: berge@advokateneimarkedet.no

Advokat Trond Jarle Bachmann
Org.nr.: 988 635 197
Tlf.: 52 70 87 57
E-mail: bachmann@advokateneimarkedet.no

Advokat Helena Helgesen
Tlf.: 52 70 87 65
E-mail: helgesen@advokateneimarkedet.no

Advokatfullmektig Benedikte Aarvik
Tlf.: 52 70 87 58
E-mail: aarvik@advokateneimarkedet.no

18.02.2016

Alsaker Fjordbruk AS – Karl Olav Kjerland.

Jeg viser til Deres brev av 13.01. d.å..

Det bestrides for det første at konsesjonsspørsmålet for leieavtalen er løst gjennom konsesjonen som ble gitt for avtalen mellom Onarheim Bordsag og Alsaker Fjordbruk AS.

Når det gjelder opsjonsavtalen er denne også konsesjonspliktig fra det øyeblikk den inngås, jf. konsesjonslovens § 3. Det er ikke korrekt at plikten til å søke om konsesjon først inntreffer ved eventuell opsjonsutøvelse. Av denne grunn er avtalen fra 2002 uten gyldighet, og opsjonsutøvelse vil derfor bli bestridt.

Når det gjelder min klients standpunkt knyttet til avtalens rimelighet vil min klient hevde at det ble utøvet press. Han var ansatt på smoltanlegget og hadde vært ansatt på samme arbeidsplass med et lite avbrekk fra 1987 til inngåelsen av den aktuelle avtale. Han lot seg presse til å undertegne avtalen etter det han vil kalle diktat fra Alsaker Fjordbruk for å sikre sin egen arbeidsplass som hadde vært en nær og god arbeidsplass i mange år. Anlegget hadde tre fast ansatte + flere deltidsansatte i tiden rundt avtaleinngåelsen og det var flere arbeidsplasser som sto i fare.

Når det hevdes at Alsaker Fjordbruk sine rettigheter inkluderer fallrettighetene har man ikke tatt hensyn til den rettskraftige dom fra lagmannsretten som stadfester at fallretter (vannrettigheter) i innmarken tilhører min klient, dvs. gnr. 153 bnr. 2 og 3 med 100 %. (I følge dommen er det bare i utmarken den eies med 50 % på hvert bruk.) Til tross for det har leien vært uendret med 50 % på gnr. 153 bnr. 1 og 50 % på gnr. 153 bnr. 2 og 3. Dommen er altså ikke respektert.

- 2 -

Min klient er opptatt av at landbruksavkjørselen beholdes. Det er den eneste han har som går inn fra fylkesveien over egen grunn, og området inneholder både kvernretter, en holme i elva og er svært nær til fredet område, kirke og kirkegård.

Disse forhold får eventuelt komme opp i anledning innspill fra min klient ved konsesjonssøknaden.

Jeg ber om å få tilsendt kopi av denne.

Med hilsen

Jens Otto Haugland

Kopi: Klient.

Advokatene Vikse, Haugland, Berge og Bachmann
Postboks 10
5501 HAUGESUND

Att: Advokat Jens Otto Haugland

Ansvarlig advokat:
Arthur Duus

Vår ref.:
50103 563 ADU/AKM

Deres ref.:

Bergen
9. januar 2017

Alsaker Fjordbruk AS - Karl Olav Kjerland

Det vises til tidligere korrespondanse i sakens anledning.

På dette stadium i saken vil vi gjennomgå de rettslige spørsmål som aktualiseres.

1 Rettigheter til Onarheimselva

1.1 Avtalens omfang - fallrettigheter

I Deres brev av 18. februar 2016 skriver De at:

"Når det hevdes at Alsaker Fjordbruk sine rettigheter inkluderer fallrettighetene har man ikke tatt hensyn til den rettskraftige dom fra lagmannsretten som stadfester at fallretter (vannrettigheter i innmarken) tilhører min klient, dvs. gnr. 153 bnr 2 og 3 med 100 %. (I følge dommen er det bare i utmarken den eies med 50 % på hvert bruk.) Til tross for det har leien vært uendret med 50 % på gnr. 153 bnr. 1 og 50 % på gnr. 153 bnr 2 og 3. Dommen er altså ikke respektert."

Vår klient er selvsagt kjent med Gulating lagmannsretts dom LG-2011-104760.

Når De imidlertid fremhever at dommen ikke er respektert, mener vi at dette gir et skjevt bilde. For det første er det vår klients oppfatning at fallrettighetene inngår som et element i "Onarheim Bordsag-avtalen", og således ikke vedkommer 2002-avtalen.

Uansett, og under den forutsetning av at fallrettighetene er omfattet av 2002-avtalen, skal det påpekes at saken som sto for lagmannsretten ikke dreide seg om avtalerevisjon. Det foreligger derfor ikke noen direkte rettskraftvirkning mellom Deres klient og Alsaker Fjordbruk AS i forhold til innholdet av selve 2002-avtalen. Tilsvarende gjelder i og for seg mellom utleierne. Deres klient

har ikke på noe tidspunkt før Deres ovennevnte brev fremmet krav om en annen fordeling av leieinntektene mellom utleierne, verken etter "Onarheim Bordsag-avtalen" eller 2002-avtalen, det være seg overfor Alsaker Fjordbruk AS eller Gerhard Meidell Alsaker.

1.2 Konesesjon som gyldighetsvilkår

Som nevnt i vårt brev 1. juni 2015, foreligger det ikke konsesjonsvedtak for Alsaker Fjordbruk AS' leie av utleierens rettigheter til Onarheimselva. Det er ikke uenighet om at det skulle vært søkt om konsesjon for leie av rettighetene i 2002, jf. avtalens punkt 6.1, som har følgende ordlyd:

"Leigetakaren skal søkja om konsesjon for leige av rettane."

Plikten til å søke konsesjon fremkommer for så vidt også av konsesjonsloven § 3, jf. § 13, første ledd.

Det er ubestridt at avtalen de facto har virket mellom partene siden avtalens inngåelse i 2002. Hovedforpliktelsen inter partes har gjennom hele perioden kontinuerlig og gjensidig vært oppfylt ved at utleierne har stilt rettighetene til disposisjon for Alsaker Fjordbruk AS, som har betalt avtalt vederlag til utleierne.

Verken Alsaker Fjordbruk AS eller noen av utleierne har hatt fokus på konsesjonsspørsmålet for denne del av avtalen. Vi vil tro at dette kan skyldes at alle parter har ansett konsesjonsspørsmålet som løst gjennom den konsesjon som ble gitt for avtalen mellom Onarheim Bordsag (der begge utleierne er eiere) og Alsaker Fjordbruk AS om andre rettigheter.

Vi forstår Dem dithen at Deres klient, til tross for å ha mottatt vederlag fra Alsaker Fjordbruk i snart 15 år, nå synes å mene at det forhold at Alsaker Fjordbruk AS ved en inkurie unnlot å søke om konsesjon i 2002, en søknad som med meget stor grad av sannsynlighet ville ha blitt innvilget, utgjør et avtalebrudd som gir Deres klient rett til ensidig å si opp avtalen, eller på annen måte terminere denne.

Plikten til å søke konsesjon anses å være en avtalerettslig biforpliktelse, hvis manglende etterlevelse, i denne konkrete avtalens kontekst, ikke utgjør noen ugyldighetsgrunn som kan lede til at Deres klient har rett til ensidig å si opp avtalen. Det nevnes for øvrig for sammenhengens skyld at manglende søknad om konsesjon heller ikke kan gi grunnlag for å heve avtalen.

1.3 Anførsel om urimelig innhold

Som et alternativt, og separat ugyldighetsgrunnlag, oppfatter vår klient at det anføres at Deres klient skal ha følt seg presset til å inngå avtalen, med det resultat at avtalen "*fremstår som urimelig*".

Anførselen er så vidt lite konkret med hensyn til både hva som angivelig skal ha vært det motiverende press, hvem som la press på Deres klient, og hva urimeligheten innebærer for Deres klient, at det er vanskelig for vår klient å gjøre seg fortrolig med argumentasjonen. Dersom Deres utsagn om at "*han følte seg presset*" skal oppfattes som en anførsel om at Alsaker Fjordbruk AS på utilbørlig måte har påvirket Deres klient til å inngå avtalen overhodet, eller til å inngå avtalen på de

vilkår partene ved sine signaturer har vedtatt, avvises dette på det mest bestemte. Jeg tillater meg å minne Dem om at Deres klient vil ha bevisbyrden for en slik påstand. I tilknytning til dette skal det påpekes at denne anførselen først er fremmet i Deres brev av 18. februar 2016, nesten 14 år etter at avtalen ble inngått og tok til å virke mellom partene. Dersom det forelå grunnlag for anførselen allerede i 2002, ville det være å forvente at dette ble tatt opp på et langt tidligere tidspunkt.

Slik vi forstår det var 2002-avtalen en del av lagmannsrettens avgjørelsesgrunnlag i ovennevnte ankesak, men uten at det fremgår av dommen at det på noe tidspunkt ble anført fra Deres klients side at avtalen var inngått under press og derigjennom hadde et urimelig innhold.

I den grad man tar Deres klient på ordet og legger til grunn at det ble utøvet et utilbørlig press i 2002, er det unektelig spesielt at Deres klient i hele perioden fra 2002 til 2016 har mottatt avtalt vederlag fra Alsaker Fjordbruk AS, uten å gi til kjenne sin oppfatning om at avtalen er urimelig. Jeg viser her til de ulovfestede regler om lojalitetsplikt i kontraktsforhold. Videre er det naturlig å vurdere om både innretningshensyn og passivitetsvirkninger gjør at Deres klients anførsler om utøvelse av utilbørlig press uansett ikke kan tillegges vekt.

I alle tilfeller må det søkes om konsesjon, jf. konsesjonsloven § 3. Det er sikker rett at det er anledning til å søke om konsesjon også etter at lovens søknadsfrist er oversittet. Utleierne har en avtalerettslig forpliktelse til å medvirke til at Alsaker Fjordbruk AS kan søke om konsesjon, jf. avtalens pkt. 7.1. Gerhard Meidell Alsaker forholder seg til avtalen, og vil i egenskap av utleier medvirke til at Alsaker Fjordbruk AS kan søke om konsesjon. Det bes opplyst om Deres klient vil medvirke på tilsvarende måte.

2 Særavtale med eier av gnr. 153, bnr. 2 og 3

Det vises til avtalens pkt. 8 som omtaler seg som "*Særavtale med gnr. 153, bnr. 2 og 3*".

Innledningsvis finner vi grunn til å påpeke at Deres klient fra avtalens inngåelse har mottatt den årlige, avtalte opsjonspremie.

Inngåelse av en opsjonsavtale utløser ikke plikt om å søke om konsesjon. Det vises her til ordlyden i konsesjonsloven § 3, første ledd:

"Lovens regler om konsesjon gjelder også stiftelse og overdragelse av leierett og annen lignende bruksrett over fast eiendom med mindre retten er stiftet for en tid av høyst 10 år, uten adgang for brukeren til å kreve kontraktstiden forlenget ut over dette tidsrom."

Plikten til å søke konsesjon er altså knyttet til "*stiftelse.....av leierett*".

Den avtalte opsjonen er i seg selv ingen stiftelse av leierett, og utløser derved ingen plikt til å søke om konsesjon. Opsjonen er som kjent tiltrådt. Avtalen forutsetter at tiltredelse av opsjonen skal etterfølges av inngåelse av en leieavtale. Av avtalens pkt. 8.2 fremgår:

"Det skal skrivast eigen leigeavtale for dette arealet dersom leigetakaren ønsker å nytta opsjonen sin."

Etter vår oppfatning begynner fristen til å søke konsesjon først å løpe når slik leieavtale som nevnt i pkt. 8.2. er inngått. Det er først da leieretten er stiftet i lovens forstand.

Utkast til leieavtale vedlegges. Likeledes vedlegges tidligere oversendt verdivurdering av den del av Deres klients eiendom som er omfattet av opsjonsavtalen. Årlig leie foreslås satt til 8 % av eiendomsverdien.. Dette vil gi en årlig leie på kr 4.640.

Det bes opplyst om Deres klient er villig til å inngå leieavtalen og i nødvendig grad medvirke til at Alsaker Fjordbruk AS kan søke om konsesjon og fradeling av arealet, jf. jordlova § 12, første ledd, 2. pkt. Som et alternativ til inngåelse av leieavtale har vår klient signalisert at man kan tilby å kjøpe hele eller deler av arealet fra Deres klient til gunstige betingelser.

Når det gjelder den tidligere omtalte landbruksavkjørselen, vil opsjonsutøvelsen ikke være til hinder for opprettholdelse av denne. Vi kan følgelig ikke se at denne utgjør noe problem i konsesjonssammenheng. Vi stiller for øvrig fremdeles spørsmål til om hvilket behov Deres klient har for avkjørselen når arealet langs elven som avkjørselen knytter seg til, etter opsjonsutøvelsen skal disponeres av Alsaker Fjordbruk AS.

3 Avsluttende bemerkninger – betinget prosessvarsel

Vår klient ber som nevnt om at Deres klient innen utløpet av januar 2017 år tar stilling til om han vil medvirke til at det søkes om konsesjon, samt om han vil inngå leieavtale på de vilkår som fremkommer i vedlagte utkast til leieavtale.

Dersom Deres klient avviser vår klients anmodning, og det heller ikke innledes forhandlinger som har realistisk mulighet for å føre frem, varsles det om at vår klient, uten ytterligere varsel, vil ta ut stevning etter 15. februar 2017 for å få dom på utøvelse av de rettigheter som avtalen gir vår klient. Det vises i så måte til tvisteloven §§ 5-2 og 5-3.

Med vennlig hilsen

Simonsen Vogt Wiig

Aage Kolderup Michelsen
assosiert partner/advokat
akm@svw.no

Vedlegg

Kopi: Alsaker Fjordbruk AS

Arkiv (<http://kyst.no/emne/arkiv>)

Rognkjeks

Onarheim Bruk satser for fullt på rognkjeks

Alsaker Fjordbruk avvikler smoltanlegget sitt på Onarheim på Tysnes, og vil videre satse på rognkjeksproduksjon ved samme anlegg. Selskapet har nå fått en konsesjon på omlag 15 millioner rognkjeks.

Tweet

Onarheim Bruk skal nå investere i en større ombygging fra det eksisterende smoltanlegget til rognkjeksanlegg.

Lokaliteten ligg på Onarheim på Tysnes, og selskapet hører til Alsaker Fjordbruk som nå satser for fullt på rognkjeks produksjon.

(<http://annonser.kyst.no?pasID=NZE4NJY=&pasZONE=Mjg3>)

(<http://annonser.kyst.no?pasID=NzY1MjU=&pasZONE=Mjg3>)

(<http://kyst.no/salmonjobs>)

Øystein Grov Eskeland er ansatt som ny driftsleder for rensefisk ved Onarheim bruk i Tysnes Kommune, og skal nå lede produksjonen av rognfisk på anlegget.

Etterspørsel og behov

– Grunnen til vi satser på rognkjeks er enkel. Det er et stort behov for rensefisk i næringen. Vi vil prøve å få produksjonen i gang så raskt som mulig, sier Eskeland til kyst.no.

Onarheim Bruk har fått konsesjon på både rognkjeks og berggylte, men av praktiske årsaker vil de konsentrere seg om rognkjeks i startfasen.

– Rognkjeks er mye enklere å drive oppdrett av, enn hva berggylten er, sier Eskeland.

Det er det tidligere smoltanlegget på Onarheim som nå blir ombygd til et rognkjeksanlegg.

– Vi er for tiden to som arbeider med å skaffe utstyr og få det meste på plass. Etter hvert vil vi ansette flere folk. Vi er derfor i gang med det praktiske arbeidet med ombyggingen, som vil ta noen måneder iallfall. Vi jobber nå med å bestille utstyr til klekkeriet og lager til det. Blant annet få på plass karene til klekkeriet.

Konsesjonen til selskapet er på 15 tonn, om lag 15 millioner rognkjeks estimerer han. Eskeland kommer fra Stord, og har siden 1. juni pendlet til Tysnes for å jobbe, han har tidligere erfaring med produksjon av rognkjeks da han jobbet i Rogaland.

– Jeg kom innpå dette i 2012, jeg jobbet da i Ryfylke rensefisk på Nedstrand. Jeg var med på deler av rognkjeksproduksjonen der, forteller han til Tysnesbladet.

(<http://www.tysnesbladet.no/article/20150707/ARTICLE/150709978>)

- *Hvordan tror du produksjonen av rognkjeks på Tysnes vil gå?*

- Det skal nok gå bra, sier han og flirer godt. For å skape gode forhold for rensefisken er hygiene svært viktig, det er noe vi har stort fokus på i oppstarten og vil ha videre gjennom hele produksjonen, avslutter han.

Følg oss på Facebook:

[Følg](#)

Publisert: 09.07.2015 , 10.00

Mest lest

(<http://kyst.no/mest-lest/>)

- Vil bidra til at Eide Fjordbruk vidareutviklar gode relasjonar

(<http://kyst.no/nyheter/vil-bidra-til-at-eide-fjordbruk-vidareutviklar-gode-relasjonar/>)

Investerer 25 millioner i sin første betongflåte

(<http://kyst.no/nyheter/investerer-25-millioner-i-sin-forste-betongflate/>)

Relaterte saker

Fremdeles for stor underdekning av rognkjeks
(<http://kyst.no/nyheter/fremdeles-for-stor-underdekning-av-rognkjeks/>)

- Rensefisken må følge seg trygg for å spise lus
(<http://kyst.no/nyheter/rensefisken-ma-fole-seg-trygg-for-a-spise-lus/>)

- Lusetallene går betydelig ned ved hvert innsett av rognkjeks

Fjon Bruk **Salar Bruk** **Viking Fjord / H-111** **Fjordbruk Service AS**

NYHENDE

- Meidell AS kjøper kjerneverksemda etter Eide-konkursen
- Det store spranget til ei gullkanta framtid
- Carl-Erik Arnesen er årets Fiskehaue
- Trippeldap på Alsaker Brygge

Du er her: [Startside](#) ▶ [News](#) ▶ [Onarheim Bruk AS - Løyvet/konsesjonen for produksjon av reinsefisk er på plass](#)

HOVEDMENY

[Frontpage](#)

[About Alsaker Fjordbruk](#)

[Selskapsstruktur](#)

[Production](#)

[Smolt](#)

[Farming Locality](#)

[Hatchery / H-111](#)

[Fjordbruk Service AS](#)

[News](#)

Onarheim Bruk AS - Løyvet/konsesjonen for produksjon av reinsefisk er på plass

Hordaland fylkeskommune har no gitt alle formelle løyve. Ombygginga frå ferskvatn til saltvatn m.m. har starta

Søknaden med all turvande dokumentasjon vart sendt Fylkeskommunen den 12. januar d.å.. Høyringa og dei ulike overordna mynda har handsama søknaden etter ynskje og i tråd med «tidsgarantien», noko som gjer at konsernet alt har fått på plass dyktig personale til «nye» Onarheim Bruk. Ombygginga og tilrettelegginga for produksjon av m.a. rognkjeks har alt starta og vil halda fram slik intensjonen er.

I løyvet frå Hordaland Fylkeskommunen finn ein m.a.;

Hordaland fylkeskommune gjev med dette Onarheim Bruk AS, org. nr. 922259418, akvakulturløyve med reg. nr. H-T-25, løyve til å etablere settefiskanlegg for oppdrett av berggytt (Labrus bergylla), akvakultur-løyve med reg. nr. H-T-26, løyve til å etablere stamfiskanlegg for oppdrett av berggytt (Labrus bergylla), akvakulturløyve med reg. nr. H-T-27, løyve til å etablere settefiskanlegg for oppdrett av rognkjeks (Cyclopterus lumpus), og akvakulturløyve med reg.

Kontaktliste (pdf)

Jobs

Links

Meidell AS

nr. H-T-28, løyve til å etablere stamfiskanlegg for oppdrett av rognkjeks (*Cyclopterus lumpus*) på følgende lokalitet i Tynes kommune i Hordaland fylke.

Lokalitet 10323 Onarheim er godkjent for ein maksimalt tillaten biomasse på 150 tonn. Samla biomasse i drift for løyva med reg.nr. H-T-25, H-T-26, H-T-27 og H-T-28 må aldri overstige 150 tonn. Lokaliteten er tidlegare klarert for akvakulturløyve med reg. nr. H-T-1, tilhøyrande Onarheim Bruk AS, som gjeld oppdrett av settefisk av laks og aure.

øha/ogj

Lik dette 0

Fylkesmannen i Hordaland

Sakshandsamar, innvalstelefon
Tom N. Pedersen, 5557 2119

Vår dato
21.04.2015
Dykkar dato
«REFDATO»

Vår referanse
2015/670 542.1
Dykkar referanse
«REF»

Alsaker Fjordbruk AS
Flakkavågsvegen 10
5694 Onarheim

Løyve til utslepp for Alsaker Fjordbruk AS for oppdrett av rognkjeks og berggylte på lokaliteten Onarheim i Tysnes kommune

Alsaker Fjordbruk AS får løyve til utslepp til luft og vatn for produksjon av reinsefisk av rognkjeks og berggylt med maksimalt årleg førforbruk på 180 tonn og maksimal samla biomasse på inntil 150 tonn på lokaliteten Onarheim i Tysnes kommune. Ramma for utsleppet er avgrensa til 0,57 tonn fosfor, 5,3 tonn nitrogen og 4,8 tonn organisk materiale målt som TOC. Utsleppsløyvet er gitt i medhald av forureiningslova § 11, jf. § 16.

Miljøtilstanden på lokaliteten skal følgjast opp med strammåling ved utsleppspunktet og enkel overvaking av sedimenttilstanden ved utsleppspunktet (tilpassa MOM B gransking) annakvart år for å kunne vurdere trongen for reinsing av avlaupsvatnet.

Løyvet med tilhøyrande vilkår er lagt ved dette brevet. Fylkesmannen har regulert dei tilhøva som blir vurdert til å ha dei mest alvorlege miljømessige konsekvensane.

Vi viser til søknad frå Alsaker Fjordbruk AS av 12. januar 2015 oversendt frå Hordaland fylkeskommune 14. januar 2015. Tysnes kommune hadde i brev til Hordaland Fylkeskommune datert 13. april 2015 ingen merknad til søknaden.

Alsaker fjordbruk AS søker om løyve til å nytte settefiskanlegget på lokaliteten Onarheim til oppdrett av reinsefiskane rognkjeks og berggylt med ein biomasseproduksjon inntil 150 tonn og eit førforbruk inntil 180 tonn.

Løyvet erstattar tidlegare vedtak og gjeld på dei vilkåra som følgjer vedlagt. Det er ikkje gyldig før Hordaland fylkeskommune har gitt løyve etter akvakulturlova.

Løyvet gjeld òg for utslepp frå reingjering av produksjonsutstyr og medisinerings. Det er sett vilkår for handtering av fiskeavfall og anna avfall ved anlegget. Løyvet gjeld ikkje for slakting, sløyving og foredling av fisk.

Dersom løyvet ikkje er teke i bruk innan to år, må verksemda melde frå til Fylkesmannen, jf. forureiningslova § 20.

Fylkesmannen vil påpeike at negative miljøpåverknader isolert sett er uønskt. Verksemda pliktar å redusere utsleppa så langt det er mogleg utan urimelege kostnader og pliktar å unngå unødvendig forureining, jf. forureiningslova § 7.

I tillegg til dei krava som følgjer av løyvet, pliktar verksemda å overhalde forureiningslova, produktkontrolllova, og dei forskriftene som er heimla i desse lovene. Enkelte av forskriftene

er nemnt i løyvet. Vi viser til www.regelhjelp.no for informasjon om andre reglar som kan vere aktuelle for verksemda.

Fylkesmannen har ikkje sett krav til substitusjon av kjemikalie i løyvet. Krav til substitusjon følgjer direkte av produktkontrollova § 3a.

Brot på løyvet er straffbart etter forureiningslova §§ 78 og 79. Også brot på krav som følgjer direkte av forureiningslova og produktkontrollova, og forskrifter fastsett i medhald av desse lovene, er straffbart.

Vurdering

Fylkesmannen har handsama søknaden etter forureiningslova og vurdert han etter naturvern-, friluftsliv-, vilt-, lakse- og innlandsfiskeinteresser, og naturmangfaldlova.

Søknaden gjeld omlegging av produksjonen i eksisterande settefiskanlegget for laks og aure til produksjon av reinsefisk av rognkjeks og berggyllt.

Tilhøvet til plan

Produksjonsendringa skjer utan endring i arealbruk eller vassuttak i vassdraget. Anlegget ligg innafør reguleringsplan for g.nr. 152 b.nr. 89 i samsvar med godkjend arealdisponering av området.

Vassdraget

Omlegginga til produksjon av marin fisk inneber redusert utnytting av eksisterande konsesjon for uttak av ferskvatn frå Onarheimsvassdraget.

Vilt, laksefisk/innlandsfisk, naturvern og friluftsliv

Tiltaket fører til redusert mogleg påverknad på laksefisk/innlandsfisk i området då det ikkje lenger skal vere laksefisk i anlegget.

Det er ikkje funne registrering av særlege interesser knytt til naturvern eller friluftsliv området.

Sjøområdet som resipient

Lokaliteten er frå før klarert for ein produksjon av inntil 600.000 sjøklar settefisk av laks og aure. Denne søknaden gjeld endring av art som skal produserast og utviding av biomasseproduksjon i anlegget. Søknaden inneber ei potensiell utviding av utsleppa i høve til eksisterande løyve.

Lokaliteten Onarheim har utslepp til vassførekomsten Onarheimsfjorden (020041700-C). Dette er ei sidegrein av Hardangerfjorden og går over i Lukksundet mot nord. Miljøtilstanden i denne vassførekomsten er sett til moderat grunna kosthaldsråd som følgje av høgt kvikksølvinnhald i botnfisk som brosme, lange og kveite. Kvikksølvforureininga har ikkje følgjer for vassførekomsten sine eigenskapar som resipient for utslepp av organisk materiale.

Det er gjort ei resipientgransking av lokaliteten i februar 2010, men etter at drifta av settefiskanlegget var avslutta. Det kjem ikkje fram av rapporten kva tid det var drift i settefiskanlegget. Rapporten syner at det er god økologisk tilstand i overgangssona og fjernsona. Nærsona hamna i tilstandsklasse «moderat» på botndyr, men så vidt over grensa. Fjernsona har noko høgare nivå av både TOC, P og TotN enn overgangssona. Botndyrdiversiteten er og noko lågare. Rapporten har ikkje gjeve noko forklaring eller fagleg utdjuping av funna. Punktet for fjernsona ligg vel 366 m frå land og på 100 m djup. Det er mogleg dette punktet var blitt påverka av matfiskanlegget som låg ved Kloholmen ca. 1000 m unna, og som vart tømt i januar 2009. Næraste matfiskanlegg i dag er lokaliteten Onarøy som ligg om lag 2 km i nord-austleg retning frå lokaliteten Onarheim.

Vedlagt søknaden følgjer ei straummåling for lokaliteten Onarøy frå 2005. Straummålarane var plasserte der matfiskanlegget på lokaliteten Onarøy ligg i dag, om lag 2,2 km frå settefiskanlegget på Onarheim. Det er ikkje gjort straummåling på utsleppspunktet for settefiskanlegget, noko som bør gjerast for å kunne vurdere påverknad av utslepp av partikulært materiale. Straummålingane som er gjort ved Onarøy syner at det er sterk til svært sterk vassutskiftings- og spreingsstraum på staden. Det er ingen markerte tersklar inn til Onarheim så det er ikkje forventa stagnerande vatn ved utsleppspunktet, men vi har ikkje data på straumstyrke på staden.

Påverknad frå utslepp frå landbasert verksemd er i første rekke knytt til utslepp av partikulært materiale som sedimenter like ved utsleppsstaden. Påverknaden på sedimentet er kopla til storleiken på utsleppet og til straumtilhøva på staden.

Settefiskanlegget har løyve for produksjon av 600 tusen sjøklar settefisk, tilsvarande ein biomasseproduksjon på 60 tonn. Resipientgranskinga kan tyde på at utsleppspunktet har moderat kapasitet for partikulært organisk materiale. Produksjon av reinsefisk er eit pilotprosjekt som venteleg vil ta nokre år før biomasseproduksjonen overstig 60 tonn i året. Så lenge produksjonen er avgrensa, vurderer vi det til at det ikkje er naudsynt med partikkelreinsing av avløpsvatnet. Med eit fôrforbruk på 180 tonn vil det med den kunnskapen vi har om resipienten og straumtilhøva ved utsleppsstaden vere trong for partikkelreinsing av avlaupsvatnet. Utsleppsløyvet er difor avgrensa med utsleppsmengder av nitrogen, fosfor og TOC tilsvarande ein partikkelreinsa avlaup for ein biomasseproduksjon av 150 tonn fisk. Utsleppstala er dei same som blir nytta for produksjon av settefisk av laks og aure.

Fylkesmannen i Hordaland har nytta nøkkeltal for berekning av utslepp av organisk materiale frå settefiskeproduksjon av laks og aure som grunnlag for utsleppsramma for dette løyvet, jf. tabell nedanfor.

Tabell 1. Utsleppstal	Fraksjon	Pr tonn produksjon	Ramme for utslepp frå anlegget på Onarheim
Berekning av utslipp frå landbasert fiskeproduksjon når avlaupsvatnet blir filtrert.	Total fosfor (TotP)	3,8 kg	0,57 tonn
	Total nitrogen (TotN)	35 kg	5,3 tonn
	Organisk materiale (TOC)	32 kg	4,8 tonn

Støy

Utsleppsløyvet (vedlagt) følgjer gjeldande regler for grenser for støy frå settefiskeanlegget. Støy frå anlegget kan vere sjenerande for naboane sjølv om verksemda held grensene i utsleppsløyvet.

Naturmangfald

Det er ingen registreringar av utvalde naturtypar, verneområde eller raudlistearter i *Naturbase* eller *Artskart* som vil kunne kome i konflikt med settefiskanlegget på Onarheim.

Kunnskapsgrunnlaget for denne avgjerda er straummålingar og resipientgranskingar gjort på lokaliteten. Kunnskapen om naturmangfaldet i våre fjordsystem er avgrensa, noko som avspeglar seg i dei databasane vi har til rådvelde. Dette inneber at det kan kome ny kunnskap som kan ha påverknad på seinare avgjerder. Grunnlaget blir vurdert som tilstrekkeleg, jf. naturmangfaldlova § 8.

Vi vurderer det som å vere liten risiko for at miljøet skal bli uakseptabelt negativt påverka av å endre produksjon i settefiskanlegget på Onarheim. Vi vurderer tiltaket som positivt for regionale bestander av leppefisk då oppdrett av reinsefisk vil føre til redusert fangsting av regionale bestandar. Fylkesmannen vurderer tiltaket som å vere tilstrekkeleg dokumentert til at føre-var-prinsippet ikkje blir gjeldande, jf. naturmangfaldlova § 9.

Den samla belastninga på resipienten som heilskap (vassførekomsten Onarheimsfjorden) blir i liten grad auka når det gjeld utslepp av organisk materiale. Resipientundersøkingane i vassførekomsten har synt at resipienten ikkje er uakseptabelt påverka av oppdrettsaktiviteten i området, jf. § 10 i naturmangfaldlova.

Dersom det syner seg at det kan bli naudsynt å setje inn tiltak for å hindre eller avgrense skade på naturmangfaldet, skal kostnadene berast av tiltakshavar, jf. naturmangfaldlova § 11.

Alsaker Fjordbruk Vest AS pliktar å ta i bruk miljøforvarlege teknikkar og driftsmetodar som er tilgjengelege for næringa i dag (BAT), jf. naturmangfaldlova § 12.

Konklusjon

Fylkesmannen meiner at kunnskapsgrunnlaget er til stades til å kunne gje eit utsleppsløyve for produksjon av reinsefisk av rognkjeks og berggylt med samla biomasseproduksjon inntil 150 tonn og förforbruk inntil 180 tonn på lokaliteten Onarheim. Ramma for utsleppet er avgrensa til 0,57 tonn fosfor, 5,3 tonn nitrogen og 4,8 tonn organisk materiale målt som TOC. Utsleppsløyvet er gitt i medhald av forureiningslova § 11, jf. § 16.

Fylkesmannen har vurdert risiko for ulemper ved tiltaket som akseptable i høve til fordelane tiltaket gir i form av arbeidsplassar og matproduksjon.

Ramme for utsleppsløyvet inneber at det er føresett partikkelreinsing ved full produksjon i anlegget.

Miljøtilstanden på lokaliteten skal følgjast opp med straummåling ved utsleppspunktet og enkel overvaking av sedimenttilstanden ved utsleppspunktet (tilpassa MOM B gransking) annakvart år for å kunne vurdere trongen for reinsing av avlaupsvatnet. Overvaking av resipienten med MOM C vil dekkast inn med granskingane som blir gjort på matfiskanlegget på Onarøy.

Verksemda kan bli pålagt å utføre meir omfattande overvaking, eller delta i dei undersøkingane som Fylkesmannen finn nødvendig for å kartleggje forureiningseffekten anlegget har på resipienten, jf. forureiningslova § 51.

Risikoklasse

Verksemnda er plassert i risikoklasse 4. Fylkesmannen har lagt storleik på produksjonen og eigenskapane til resipienten til grunn for val av risikoklasse. Han er gradert frå 1 til 4, der 1 er høgaste risiko. Risikoklassen angir forventa ressursbruk ved tilsyn, jf. forureiningsforskrifta § 39-6. Han har òg innverknad på kor ofte vi vil gjennomføre tilsyn med verksemnda og storleiken på gebyret ved tilsyn.

Gebyr for sakshandsaming

Fylkesmannen tar sakshandsamingsgebyr for arbeidet med løyve. Reglane om gebyrinnkrevjing er gjeve i forureiningsforskrifta kapittel 39. Vi har plassert verksemnda under gebyrsats 4, jf. forureiningsforskrifta § 39-4 om arbeid med fastsetjing av nye løyve. Verksemnda skal betale 21.000 kroner i gebyr for sakshandsaminga. Miljødirektoratet sender faktura.

Verksemnda kan klage på vedtaket om gebyrsats til Miljødirektoratet innan 3 veker etter at dette brevet er motteke, jf. forureiningsforskrifta § 41-5. Ei eventuell klage bør vere grunngeven og skal sendast til Fylkesmannen i Hordaland. Ei eventuell klage fører ikkje automatisk til at vedtaket blir utsett. Verksemnda må derfor betale det fastsette gebyret. Om Miljødirektoratet imøtekjem klagen, vil det overskytande beløpet bli refundert.

Erstatningsansvar

Utsleppsløyvet fritenk ikkje verksemnda for erstatningsansvar for forureiningskade, jf. § 10 og kap. 8 i forureiningslova.

Klage

Partane i saka eller andre med rettsleg klageinteresse kan klage på vedtaket til Klima- og forureiningsdirektoratet jf. forvaltningslova. Send klagen til Hordaland fylkeskommune innan tre veker etter at anlegget har fått løyve etter akvakulturlova.

Dersom vedtaket blir påklaga, kan Fylkesmannen eller Miljødirektoratet etter førespurnad vedta at vedtaket ikkje skal gjelde før klagen er endeleg avgjort, jf. forvaltningslova § 42.

Partane i saka har etter forvaltningslova §§ 18 og 19 rett til å sjå saksdokumenta. Fylkesmannen kan på førespurnad gi nærare opplysningar om sakshandsaminga.

Med helsing

Ingrid Torsnes
senioringeniør

Tom N. Pedersen
seniorrådgjevar

Brevet er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Vedlegg:

Utsleppsløyvet (vedlegg 1)

Tiltak for å sikre mot viltskade (vedlegg 2)

Kopi til:

Mattilsynet	Postboks 383	2381	BRUMUNDDAL
Hordaland fylkeskommune	Postboks 7900	5020	Bergen
Tysnes kommune	Rådhuset	5685	Uggdal
Fiskeridirektoratet	Postboks 185 Sentrum	5804	BERGEN

Løyve etter forureiningslova for landbasert produksjon av reinsefisk av rognkjeks og berggylte til Alsaker Fjordbruk AS

Fylkesmannen gjev Alsaker Fjordbruk AS løyve med heimel i forureiningslova § 11, jf. § 16. og det er endra med heimel i § 18. Løyvet er gjeve på grunnlag av opplysningar i søknad av 10. november 2014 og opplysningar som kom fram under handsaminga av søknaden. Løyvet gjeld frå 21. april 2015.

Dette løyvet erstattar løyvet frå 17. november 2006.

Dersom verksemda ønskjer endringar utover det som vart opplyst i søknaden eller under sakshandsaminga og som kan ha miljømessig verknad, må verksemda på førehand avklare dette skriftleg med Fylkesmannen.

Dersom heile eller vesentlege delar av løyvet ikkje er teke i bruk innan fire år, skal verksemda sende ei utgreiing om omfanget til verksemda. Fylkesmannen vil då vurdere eventuelle endringar i løyvet.

Verksemdsdata

Verksemd	Alsaker Fjordbruk AS
Lokalitet	Onarheim
Stad/gateadresse	Flakkavågsvegen 10
Postadresse	5694 Onarheim
Kommune og fylke	Tysnes, Hordaland
Org.nummer (verksemd)	992 259 418
Koordinatar (Euref89/WGS84)	59° 56,7629' N, 5° 37,7169' E
NACE-kode og bransje	03.212 Produksjon av yngel og settefisk i hav- og kystbasert akvakultur.

Referansane til Fylkesmannen

Løyvenummer	Anleggsnummer	Risikoklasse ¹
2015.0219.T	1223.0017.02	4

Løyve gjeve: 21.04.2015	Endringsnummer:	Sist endra:
Ingrid Torsnes Senioringeniør	Tom N. Pedersen seniorrådgjevar	

Brevet er godkjent elektronisk og derfor inga underskrift.

¹ Forureiningsforskrifta kapittel 39 om gebyr til statskassen for Fylkesmannen sitt arbeid med løyver og kontrollar etter forureiningslova

1. Rammer for verksemda

Løyvet gjeld forureining frå produksjon av reinsefisk av rognkjeks og berggyllt. Løyvet gjeld for ein årleg produksjon av inntil 150 tonn biomasse per år. Løyvet er avgrensa til eit fôrforbruk på inntil 180 tonn per år, og utsløpp av inntil 5,3 tonn totalnitrogen, 0,57 tonn fosfor og 4,8 tonn organisk materiale målt som TOC per år.

Ved vesentlege endringar i drift eller utsløppstilhøve må verksemda søke om endring av løyvet, jamvel om produksjonen ligg innafor 150 tonn/år.

2. Generelle vilkår

2.1 Utsløppsavgrensingar

Dei utsløppskomponentane frå verksemda som er forventa å ha størst miljømessig verknad, er uttrykkeleg regulert gjennom spesifikke vilkår i dette løyvet. Utsløpp som ikkje er uttrykkeleg regulert på denne måten, er omfatta av løyvet så langt opplysningar om slike utsløpp vart framlagt i samband med sakshandsaminga eller må reknast for å ha vore kjent på annan måte då vedtaket vart gjort. Dette gjeld likevel ikkje utsløpp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1. Utsløpp av slike komponentar er berre omfatta av løyvet dersom dette går fram uttrykkeleg av vilkåra i løyvet eller dei er så små at dei må reknast for å vere utan miljømessig verknad.

2.2 Plikt til å halde grenseverdiar

Alle grenseverdiar skal haldast innanfor dei fastsette midlingstidene. Variasjonar i utsløppa innanfor dei fastsette midlingstidene skal ikkje avvike frå det som følgjer av normal drift i ein slik grad at dei kan føre til auka skade eller ulempe for miljøet.

2.3 Plikt til å redusere forureining så langt som mogleg

All forureining frå verksemda, under dette utsløpp til luft, vatn, støy og avfall, er isolert sett uønskt. Sjølv om utsløppa blir haldne innanfor fastsette utsløppsgrenser, pliktar verksemda å redusere sine utsløpp, under dette støy, så langt dette er mogleg utan urimelege kostnader. Plikta omfattar også utsløpp av komponentar som det ikkje er sett uttrykkeleg grenser for i vilkår i løyvet.

For produksjonsprosessar der utsløppa er proporsjonale med produksjonsmengd, skal ein eventuell reduksjon av produksjonsnivået som er lagt til grunn i samband med sakshandsaminga, føre til ein tilsvarande reduksjon i utsløppa.

2.4 Plikt til førebyggjande vedlikehald

For å halde dei ordinære utsløppa på eit lågast mogleg nivå og for å unngå utilsikta utsløpp, skal verksemda sørgje for førebyggjande vedlikehald av utstyr som kan verke inn på utsløppa. System/rutinar for vedlikehald av slikt utstyr skal vere dokumentert, jf. internkontrollforskrifta § 5 punkt 7 .

2.5 Tiltak ved auka forureiningsfare

Dersom det som følgje av unormale driftstilhøve eller av andre grunnar oppstår fare for auka forureining, pliktar verksemda å setje i verk tiltak som er nødvendige for å eliminere eller redusere den auka forureiningsfaren, under dette om nødvendig, å redusere eller innstille drifta.

Verksemda skal så snart som mogleg informere Fylkesmannen om unormale tilhøve som har eller kan få forureiningsmessige følgjer. Akutt forureining skal varslast i samsvar med

2.6 Internkontroll

Verksemnda pliktar å etablere internkontroll for verksemnda si i samsvar med gjeldande forskrift. Internkontrollen skal mellom anna sikre og dokumentere at verksemnda held krav i dette løyvet, forureiningslova, produktkontrolllova og relevante forskrifter til desse lovene. Verksemnda pliktar å halde internkontrollen oppdatert.

Verksemnda skal alltid ha oversikt over alt som kan føre til forureining, og skal kunne gjere greie for risikoen for forureining.

2.7 Plikt til å redusere forureining

Verksemnda skal etterleve forureiningslova sitt føre-var-prinsipp for å redusere miljøpåverknaden av drifta og forbruket av ressursar, jf. forureiningslova § 7 og naturmangfaldlova § 12 om bruk av miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar. Dette gjeld for alle interne produksjonsprosessar i anlegget, samt reinsing av avløp.

Verksemnda pliktar som ein del av sin internkontroll å halde seg oppdatert på dokumentasjonen som finst for bransjen når det gjeld beste tilgjengelege teknologi (BAT²). For å unngå, eller avgrense ureining og avfallsproblem, skal de nytte den beste tilgjengelege teknologien som ut frå ei samla vurdering – også av økonomiske tilhøve, gir dei beste resultatata for noverande og framtidig tilstand i miljøet. Plikta omfattar også utslepp av komponentar som det ikkje er sett spesifikke grenser for.

3. Utslepp til vatn

3.1 Utsleppsmengder

Det er sett utsleppsgrenser for samla årlege utslepp. Utsleppa frå anlegget er indirekte avgrensa gjennom produksjonsramma i vilkår 1 og vilkår 3.2 om det er reinsing av avløpet. For dette anlegget er det gjeve løyve til utslepp av inntil 4,8 tonn organisk materiale, 5,3 tonn total nitrogen og 0,57 tonn total fosfor.

Utsleppa til vatn skal reduserast i så stor grad som teknisk og økonomisk mogleg, jf. vilkår 2.2. Reinseanlegget sin effekt skal målast i høve til oppnådd reduksjon av organisk stoff og partiklar, jf. tabell 2 i vilkår 3.2.3.

Det skal utførast jamlege målingar for / og utrekningar av utsleppa til vatn. Prøvetaking og analysar skal gjennomførast i samsvar med krav i vilkår 11.

3.2 Utsleppsreducerande tiltak

Kravet om reinsing trer i kraft slik at utsleppa av nitrogen, fosfor eller TOC ikkje overstig rammene for løyvet innafor produksjonsramma på 150 tonn. Reinsekravet inneber at avløpsvatnet reinsast gjennom reinseanlegg som oppfyller reinsekrava i tabell 2 under, midla over den samla årsproduksjonen av avfallsstoff.

² Rapport frå Nordisk Ministerråd, TemaNord 2013:529, BAT for fiskeopdræt i Norden, www.norden.org/no/publikasjoner/publikasjoner/2013-529

Tabell 2:

Utsleppskomponent	Måleparameter	Reinsekrav	Midlingstid	Målefrekvens
Suspendert stoff	SS ³ (partiklar >0,45 µm)	minst 70 % reduksjon	1 år	Døgnblandeprøve, minst 12 gonger per år
Organisk stoff	valfritt målt som KOF ⁴ , BOF5 ⁵ eller TOC ⁶	minst 60 % reduksjon	1 år	Døgnblandeprøve, minst 4 gonger per år

Mengd avløpsvatn som vert sleppt til sjø skal målast/utreknaast.

3.3 Utsleppstad for prosessavløp

Avløpsvatnet skal førast til resipienten i Onarheimsfjorden på ei djupne og på ein slik måte at innblanding i vassmassane vert best mogleg.

3.4 Overflatevatn

Avrenning av overflatevatn frå verksemda sine uteareal skal handterast slik at det ikkje medfører skade eller ulempe for miljøet.

3.5 Mudring

Dersom det som følgje av drifta til verksemda skulle vise seg å vere nødvendig med mudring, skal verksemda innhente nødvendig løyve frå forureiningsstyresmakta. Slik mudring må verksemda koste sjølv.

4. Utslepp til luft

Diffuse utslepp frå produksjonsprosessar, uteareal, lagerområde, område for lossing/lasting, reinseanlegg og anlegg for behandling av slam, som kan medføre skade eller ulempe for miljøet, skal avgrensast så langt som mogleg. Fôrlagring, spyling, reingjering og tørking av utstyr, handtering av avfall og andre aktivitetar ved anlegget skal gå føre seg på ein slik måte at det ikkje fører til nemnande luktulempar utanfor verksemda sitt område.

5. Grunnforureining og forureina sediment

Verksemda skal vere innretta slik at det ikkje skjer utslepp til grunnen som kan føre til nemneverdige skader eller ulemper for miljøet.

Verksemda pliktar å halde kontinuerleg oversikt over eventuell eksisterande forureina grunn på verksemdsområdet og forureina sediment utanfor. Det same gjeld faren for spreiding, og om det er trong for granskingar og tiltak. Dersom det er nødvendig å setje i verk granskingar eller andre tiltak, skal Fylkesmannen varslast om dette.

³ Suspendert stoff, den partikulære delen av avløpsvatn, definert som alle partiklar som vert halde tilbake på 0,45 µm filter. (Motsats: løyst stoff.)

⁴ Kjemisk oksygenforbruk, mål på mengd organisk stoff i avløp.

⁵ Biologisk oksygenforbruk ved nedbryting i fem døgn, mål på mengd organisk stoff i avløp.

⁶ Totalt organisk karbon, mål på mengd organisk stoff i avløp.

Graving, mudring eller andre tiltak som kan påverke forureina grunn eller forureina sediment, må ha løyve etter forureiningslova, ev. godkjenning frå kommunen⁷ eller Fylkesmannen⁸.

6. Kjemikal

Med kjemikal meiner vi her kjemiske stoff og stoffblandingar som blir brukt i verksemda, både som råstoff i prosess og som hjelpekjemikal, til dømes groehindrande middel, vaskemiddel, hydraulikkvæsker og middel for å hindre brann.

For kjemikal som blir brukt på ein slik måte at det kan føre til fare for forureining, skal verksemda dokumentere at ho har gjort ei vurdering av helse- og miljøegenskapar til kjemikala på bakgrunn av testing eller annan relevant dokumentasjon, jf. også punkt 2.6 om internkontroll.

Verksemda pliktar å etablere eit dokumentert system for substitusjon av kjemikal. Verksemda skal gjere ei kontinuerleg vurdering av faren for skadelege effektar på helse og miljø valda av dei kjemikala som blir brukt, og av om alternativ finst. Skadelege effektar knytt til produksjon, bruk og endeleg disponering av produktet, skal vurderast. Der betre alternativ finst, pliktar verksemda å bruke desse så langt dette kan skje utan urimeleg kostnad eller ulempe.⁹

Stoff åleine, i stoffblandingar og/eller i produkt, skal ikkje framstillas og seljast, eller bli brukt utan at dei er i samsvar med krava i REACH-regelverket¹⁰ og andre regelverk som gjeld for kjemikal.

7. Støy

Anlegget skal utformast og drivast slik at det ikkje oppstår urimelege støyplager for omgivnaden. Jamvel om verksemda held seg innafor grenseverdiane for støy, har ein likevel plikt til å redusere støy mest mogleg med hjelp av best tilgjengeleg teknologi. Dette kan mellom anna omfatte skjerming av vifter eller omplassering / innebygging av særleg støyande maskinar. Aktivitetar som medfører fare for spesiell støy, bør i størst mogleg grad gjennomførast innanfor vanleg arbeidstid, dvs. måndag til fredag kl. 7-16.

Verksemda sitt bidrag til utandørs støy ved omkringliggjande bustader, sjukehus, pleieinstitusjonar, fritidsbustader, utdanningsinstitusjonar, barnehagar skal ikkje bryte følgjande grenser, målt eller rekna ut som frittfeltsverdi ved mest støyutsette fasade:

Kvardagar	Laurdagar	Søn- og helgedagar	Kveld (kl. 19–23), kvardagar	Natt (kl. 23–07), alle døgn	Natt (kl. 23–07), alle døgn
55 L _{den}	50 L _{den}	45 L _{den}	50 L _{evening}	45 L _{night}	60 L _{AFmax}

L_{den} er A-vege ekvivalent støynivå for dag/kveld/natt med 10 dB/5 dB tillegg på natt/kveld.

L_{evening} er A-vege ekvivalent støynivå for kveldsperioden 19-23 –

L_{night} er A-vege ekvivalent støynivå for nattperioden 23–07.

L_{AFmax} er A-vege maksimalnivå for dei 5–10 mest støyande hendingane innanfor perioden, målte/rekna ut med tidskonstant "Fast" på 125 ms.

⁷ Forureiningsforskrifta kapittel 2 om opprydding i forureina grunn ved bygge- og gravearbeid

⁸ Forureiningsforskrifta kapittel 22 om mudring og dumping i sjø og vassdrag

⁹ Produktkontrolllova § 3a

¹⁰ Forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og avgrensing av kjemikal (REACH)

Verksemnda skal halde alle støygrenser innanfor alle driftsdøgn. Støygrensene gjeld all støy frå verksemnda si ordinære verksemd, inkludert intern transport på verksemdsområdet og lossing/lasting av råvarer og produkt. Støy frå bygg- og anleggsverksemd og frå ordinær persontransport av verksemnda sine tilsette er likevel ikkje omfatta av grensene.

8. Energi

Verksemnda skal ha eit system for energileiing i verksemnda for kontinuerleg, systematisk og målretta vurdering av tiltak som kan setjast i verk for å oppnå mest mogleg energieffektiv produksjon og drift. Systemet for energileiing skal inngå i internkontrollen til verksemnda, jf. punkt 2.6 og følgje prinsippa og metodane gitt i norsk standard for energileiing.

Systemet skal vere etablert innan 1.januar 2017.

9. Avfall

9.1 Generelle krav

Verksemnda pliktar så langt det er mogleg utan urimelege kostnader eller ulemper å unngå at det blir danna avfall som følgje av verksemnda. Særleg skal verksemnda prøve å avgrense innhaldet av skadelege stoff i avfallet mest mogleg.

Verksemnda pliktar å sørge for at all handtering av avfall, under dette farleg avfall, skjer i samsvar med gjeldande reglar for dette fastsett i eller i medhald av forureiningslova, under dette avfallsforskrifta¹¹.

Avfall som oppstår i verksemnda, skal verksemnda prøve å bruke på nytt i produksjonen sin eller i andre sin produksjon, eller – for brennbart avfall – prøve å utnytte det til energiproduksjon internt/eksternt. Slik utnytting må likevel skje i samsvar med gjeldande reglar fastsett i eller i medhald av forureiningslova og krav fastsett i dette løyvet.

Brenning av avfall er ikkje tillate. Avfall skal mellomagrast på forsvarleg måte, og leverast til godkjent avfallsmottak. Mellomlagring av avfall i påvente av levering/henting skal skje på eige område. Avfallet skal vere sikra slik at det ikkje kjem på avvege eller fører til forureining av grunn, luft eller vatn. Verksemnda må kunne dokumentere levert avfallsmengde delt på ulike typar.

9.2 Handtering av farleg avfall

Lagring av farleg avfall skal skje under tak og lageret skal vere sikra mot tilgjenge frå uvedkommande. Motteke farleg avfall skal ikkje lagrast lenger enn 12 månader.

Flytande farleg avfall skal vere sikra mot søl og lekkasje med oppsamlingskar/ kantar. Anna lagring av farleg avfall skal skje på tett dekke. Farleg avfall skal ikkje blandast med ordinært avfall, og dei ulike avfallsfraksjonane må vere tydeleg merkt. Verksemnda må kunne dokumentere i form av deklarasjonsskjema at farleg avfall vert levert til godkjent mottak.

¹¹ Forskrift om gjenvinning og handsaming av avfall

9.3 Organisk produksjonsavfall

Produksjonsavfall i form av død fisk, fôrrestar, slam, feitt med vidare skal handterast på ein slik måte at det ikkje oppstår fare for forureining. Nedgraving eller dumping av slikt avfall i sjøen eller på land er ikkje tillate.

Verksemnda sitt produksjonsavfall skal handterast slik at det i størst mogleg grad kan utnyttast som ein ressurs:

- Oppsamla død fisk skal konserverast omgåande ved ensilering, frysing, eller liknande og førast til eige lager før levering til godkjent mottakar. Ved ensilering skal fisken kvernast. Anlegget skal ha beredskap for å kunne handtere massiv fiskedød.
- Oppsamla slam frå reinsing av produksjonsvatn og avløp skal så langt mogeleg utnyttast til gjødsel/jordforbetningsmiddel eller energiføremål. Verksemnda må ha ein plan for handtering av slammet i tråd med gjeldande regelverk¹² på dette området. Transport til godkjent anlegg for mottak/bruk skal skje på ein slik måte at det oppstår minst mogeleg ulempe, lukt med vidare.

Død fisk og anna produksjonsavfall/slam som eventuelt inneheld restar av medisinfor, antibiotika, insekticid eller andre miljøfarlege stoff skal handterast slik at anna oppsamla produksjonsavfall som skal utnyttast som ressurs ikkje vert ureina. Dette må lagrast i eige lager med tilstrekkeleg kapasitet.

10. Tiltak for førebyggjande og beredskap mot akutt ureining

10.1 Miljørisikoanalyse

Verksemnda skal gjennomføre ein miljørisikoanalyse av verksemnda si. Verksemnda skal vurdere resultatane med tanke på akseptabel miljørisiko. Potensielle kjelder til akutt forureining av vatn, grunn og luft skal kartleggjast. Miljørisikoanalysen skal dokumenterast og skal omfatte alle tilhøve ved verksemnda som kan føre til akutt forureining med fare for helse- og/eller miljøskadar inne på område til verksemnda eller utanfor. Ved modifikasjonar og endra produksjonstilhøve skal miljørisikoanalysen oppdaterast.

Verksemnda skal ha oversikt over miljøressursar som kan bli råka av akutt forureining og dei helse- og miljømessige konsekvensane slik forureining kan føre til.

10.2 Førebyggjande tiltak

På basis av miljørisikoanalysen skal verksemnda setje i verk risikoreduserande tiltak. Både sannsynsreduserande og konsekvensreduserande tiltak skal vurderast. Verksemnda skal ha ein oppdatert oversikt over dei førebyggjande tiltaka.

10.3 Etablering av beredskap

Verksemnda skal, på bakgrunn av miljørisikoanalysen og dei risikoreduserande tiltaka som er sette i verk, etablere og vedlikehalde ein beredskap mot akutt forureining. Beredskapen skal vere tilpassa den miljørisiko som verksemnda til ei kvar tid representerer. Verksemnda skal øve på beredskapen mot akutt forureining minimum ein gong per år.

¹² Forskrift om transport og behandling av animalsk avfall, og anlegg som behandler animalsk avfall, Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav og anna relevant regelverk

Beredskapsplanen skal dokumenterast i ein beredskapsplan.

Beredskapsplanen skal som et minimum innehalde:

- etterprøvbare mål
- definerte fare- og ulykkessituasjonar (uhellsscenarier)
- rutinar for tiltak dersom fare- og ulykkessituasjonar inntreer
- dimensjonering av personell og deira kompetanse, personleg verneutstyr, innsatsmateriell og responstid
- skildring av beredskapssamarbeid med eksterne partar
- skildring av øvingsopplegg

Verksemda skal øve på beredskapsplanen mot akutt forureining minimum ein gong per år. Øvinga skal leggjast opp etter dei fastsette måla for beredskapsplanen.

10.4 Varsling om akutt forureining

Akutt forureining eller fare for akutt forureining skal varslast i samsvar med gjeldande forskrift¹³. Verksemda skal også så snart som mogleg varsle Fylkesmannen gjennom fmhpostmottak@fylkesmannen.no i slike tilfelle.

Fylkesmannen føreset at verksemda kan leggje fram meir utfyllande dokumentasjon, til dømes ved tilsyn, om verksemda sine aktivitetar knytt til miljørisikoanalysen, dei førebyggjande tiltaka og beredskapsplanen.

11. Utsleppskontroll og rapportering til Fylkesmannen

11.1 Utsleppskontroll

Verksemda skal gjennomføre målingar av utslepp til luft, vatn og støy i omgjevnadane. Målingar omfattar volumstrømsmåling, prøvetaking, analyse og utrekning.

Målingar skal utførast slik at dei blir representative for verksemda sine faktiske utslepp og skal som minimum omfatte

- komponentar som er uttrykkeleg regulert gjennom grenseverdiar i løyvet eller forskrifter
- andre komponentar som er omfatta av rapporteringsplikta i samsvar med Miljødirektoratet sin rettleiar til verksemda sin eigenrapportering. Rettleiaren er lagt ut på www.miljodirektoratet.no.

11.2 Måleprogram

Verksemda skal ha eit måleprogram som inngår i verksemda sin dokumenterte internkontroll.

Når verksemda utarbeider måleprogrammet, skal de:

- Velje prøvetakingsfrekvensar som gjev representative prøver
- Vurdere usikkerheitsbidraga ved dei ulike trinna i målingane (volumstrømsmåling – prøvetaking – analyse – utrekning) og velje løysingar som reduserer den totale usikkerheita til eit akseptabelt nivå.

Måleprogrammet skal skildre dei ulike trinna i målingane og grunngje valde metodar. Valt frekvens for tredjepartskontroll og for deltaking i ringstestar skal også gå fram av

¹³ Forskrift om varsling av akutt forureining eller fare for akutt forureining

måleprogrammet. Det skal gå fram av måleprogrammet kva for usikkerheitsbidrag dei ulike trinna gjev.

11.3 Kvalitetssikring

Verksemda er ansvarleg for at metodane og utføring av dei er forsvarleg kvalitetssikra mellom anna ved å

- utføre målingane etter Norsk Standard. Dersom det ikkje finst, kan internasjonal eller utanlandsk standard nyttast. Fylkesmannen kan vidare godta at annan metode brukast dersom særlege omsyn tilseier det.
- bruke akkrediterte laboratorium/tenester når prøvetaking og analyse blir utført av eksterne. Tenesteyter skal vere akkreditert for den aktuelle tenesta

I tilfelle verksemda sjølv tek ut prøver og sender dei til akkreditert laboratorium, skal dette på førehand vere avklart skriftleg med laboratoriet, og verksemda skal ha fått naudsynt opplæring i uttak og vidare handtering av prøvane.

12. Overvaking av resipient og rapportering til Fylkesmannen

12.1 Krav til miljøtilstand

Utslepp frå anlegget skal ikkje føre til at vedtekne miljømål for vassførekomsten ikkje let seg gjere å oppnå, eller at miljøtilstanden vert redusert, jf. vassforskrifta¹⁴ og tilhøyrande klassifiseringsrettleiar¹⁵ for miljøtilstand.

Utslepp frå anlegget skal ikkje føre til at gravande dyr ikkje kan eksistere ved eller i nærsona til utsleppsstaden for avløpsvatnet. I sedimenteringsområdet skal tilstandsklassen over tid ikkje vere dårlegare enn klasse II når det gjeld djupvatn, blautbotnfauna og sediment, og skal ikkje ha ei negativ utvikling.

Overflatevatnet i influensområde skal om sommaren ikkje vere dårlegare enn naturtilstandsklassa for området.

Strandsona nær anlegget skal ikkje vere synleg påverka av utslepp eller anna ureining frå anlegget.

12.2 Krav til overvaking

Verksemda skal syte for overvaking av effektar av utsleppa til sjø etter eit risikobasert overvakingsprogram. Miljøovervakinga skal i størst mogleg grad skje i samsvar med nasjonale standardar, føringar i vassforskrifta og rettleiaren for klassifisering av miljøtilstanden i vatn.

Prøvetaking, analysar og fagleg vurdering skal gjennomførast av kvalifiserte og uavhengige organ, desse bør også så langt mogleg vere akkreditert for oppgåva.

Minstekrav for miljøgranskingar og overvakingsprogram er:

- Straummåling ved utsleppspunktet må vere på plass innan 2 år.
- Tilstanden i resipienten ved utsleppspunktet må kartleggjast annakvart år.

¹⁴ Forskrift om rammer for vannforvaltningen (vannforskriften) av 15.12.2006, nr 1446

¹⁵ Direktoratgruppen Vanndirektivet 2013, Veileder 02:2013 Klassifisering av miljøtilstand i vann

- Miljøovervakinga av resipienten Onarheimsfjorden kan bli dekkja av resipientgransking gjort på lokaliteten Onarøy.
- Miljøgranskingar skal ha prøvepunkt som viser påverknad i ein gradient med aukande avstand til utsleppspunkta.

Rapportar frå miljøgranskingar skal i grafisk og/eller tabellarisk form vise utvikling sidan siste gransking og i høve til tidlegare granskingar.

Verksemnda kan etter særskild vedtak bli pålagt å gjennomføre meir omfattande granskingar eller overvaking, dersom Fylkesmannen finn dette naudsynt for å kartlegge anlegget sin forureiningseffekt på resipienten, jf. forureiningslova § 51. Verksemnda kan også eventuelt bli pålagt å betale for ein høveleg del av kostnadene ved ei felles resipientgransking (enkeltstående eller vedvarande program) i lag med andre verksemder med utslepp i området.

12.3 Rapportering til Fylkesmannen

Resultat av overvaking av miljøtilstanden i resipienten skal rapporterast elektronisk til Fylkesmannen så snart som mogleg etter at miljøgranskingar er utført.

Data som blir skaffa ved overvaking i vatn, inklusiv sediment og biota, skal registrerast i databasen *Vannmiljø*. Data skal leverast på *Vannmiljø* sitt importformat, som er å finne på <http://www.vannmiljokoder.miljodirektoratet.no>. Her finst også oversikt over kva for informasjon som skal registrerast i samsvar med *Vannmiljø* sitt kodeverk.

13 Utskifting av utstyr

Viss verksemnda skal gjere utskifting av utstyr i verksemnda som gjer det teknisk mogleg å motverke forureining på ein vesentleg betre måte enn då løyvet vart gjeve, skal Fylkesmannen på førehand få melding om dette.

Ved all utskifting av utstyr skal verksemnda nytte dei beste tilgjengelege teknikkane for å motverke forureining.

14 Eigarskifte

Viss verksemnda blir overdratt til ny eigar, skal verksemnda sende melding til Fylkesmannen så snart som mogleg og seinast ein månad etter eigarskiftet.

15 Nedlegging

Viss eit anlegg blir nedlagt eller ei verksemd stansar for ein lengre periode, skal eigaren eller brukaren gjere det som til ei kvar tid er nødvendig for å motverke fare for forureining. Viss anlegget eller verksemnda kan føre til forureining etter nedlegginga eller driftsstansen, skal verksemnda i rimelig tid på førehand gje melding til Fylkesmannen.

Fylkesmannen kan fastsetje nærare kva for tiltak som er nødvendig for å motverke forureining. Fylkesmannen kan påleggje eigaren eller brukaren å stille garanti for dekning av framtidige utgifter og mogleg erstatningsansvar.

Ved nedlegging eller stans skal verksemnda sørge for at råvarer, hjelpestoff, halvfabrikat eller ferdig vare, produksjonsutstyr og avfall blir teke hand om på forsvarleg måte, under dette at

Fylkesmannen i Hordaland - utsleppsløyve etter forureiningslova

farleg avfall blir handtert i samsvar med gjeldande forskrift.¹⁶ Dei tiltaka som blir sette i verk ved slike høve, skal verksemda rapportere til Fylkesmannen innan 3 månader etter nedlegging eller stans. Rapporten skal også innehalde dokumentasjon av disponeringa av kjemikalrestar og ubrukte kjemikal og namn på eventuell(e) kjøpar(ar).

Ved nedlegging av ei verksemd skal den ansvarlege sørge for at driftsstaden blir sett i miljømessig tilfredsstillande stand igjen.

Viss verksemda ønskjer å starte drifta på nytt, skal verksemda gje melding til Fylkesmannen i god tid før start er planlagt.

16 Tilsyn

Verksemda pliktar å la representantar for forureiningsstyresmakta eller dei som har mynde, føre tilsyn med anlegget til ei kvar tid.

¹⁶ Avfallsforskrifta kapittel 11 om farleg avfall

VEDLEGG 1**Liste over prioriterte miljøgifter, jf. punkt 2.1.**

Utslepp av desse komponentane er berre omfatta av løyvet dersom dette går fram uttrykkeleg av vilkåra i løyvet eller dei er så små at utsleppet av desse ikkje har noko å seie for miljøet.

Metall og metallsambindingar:	Forkortingar
Arsen og arsensambindingar	As og As-sambindingar
Bly og blysambindingar	Pb og Pb-sambindingar
Kadmium og kadmiumsambindingar	Cd og Cd-sambindingar
Krom og kromsambindingar	Cr og Cr-sambindingar
Kvikksølv og kvikksølv-sambindingar	Hg og Hg-sambindingar
Organiske sambindingar:	Vanlege forkortingar
Bromerte flammehemmarar:	Penta-BDE
Penta-bromdifenyleter (difenyleter, pentabromderivat)	Okta-BDE, octa-BDE
Okta-bromdifenyleter (defenyleter, oktabromderivat)	Deka-BDE, deca-BDE
Deka-bromdifenyleter (bis(pentabromfenyl)eter)	HBCDD
Heksabromcycloodekan	TBBPA
Tetrabrombisfenol A (2,2',6,6'-tetrabromo-4,4'-isopropyliden difenol)	
Klorerte organiske sambindingar	
1,2-Dikloreten	EDC
Klorerte dioksiner og furaner	Dioksiner, PCDD/PCDF
Heksaklorbenzen	HCB
Kortkjedete klorparafiner C ₁₀ - C ₁₃ (kloralkaner C ₁₀ - C ₁₃)	SCCP
Mellomkjedete klorparafiner C ₁₄ - C ₁₇ (kloralkaner C ₁₄ - C ₁₇)	MCCP
Klorerte alkylbenzener	KAB
Pentaklorfenol	PCF, PCP
Polyklorerte bifenyler	PCB
Triklorbenzen	TCB
Tetrakloreten	PER
Triklloreten	TRI
Trikloran (2,4,4'-Triklor-2'-hydroksydifenyleter)	
Tris(2-kloretyl)fosfat	TCEP
Enkelte tensid:	
Ditalg-dimetylammoniumklorid	DTDMAC
Dimetyldioktadekylammoniumklorid	DSDMAC
Di(hydrogenert talg)dimetylammoniumklorid	DHTMAC
Alkyfenoler og alkylfenoletoksyler:	
Nonylfenol og nonylfenoletoksyler	NF, NP, NFE, NPE
Oktylfenol og oktylfenoletoksyler	OF, OP, OFE, OPE
Dodecylfenol m. isomerer	
2,4,6 tri-tert-butylfenol	
Polyfluorerte organiske sambindingar (PFCs)	
Perfluoroktansulfonat (PFOS) og sambindingar som inneheld PFOS	PFOS, PFOS-relaterte sambindingar
Langkjedete perfluorerte karboksylsyrer	
Perfluoroktansyre	PFOA
C9-PFCA – C14-PFCA	PFNA, PFDA, PFUnDA, PFDoDA, PFTrDA, PFTeDA
Tinnorganiske sambindingar:	
Tributyltinn	TBT
Trifenyltinn	TFT, TPT
Polysykliske aromatiske hydrokarboner	PAH
Dietylheksylftalat (bis(2-etylheksyl)ftalat)	DEHP
Bisfenol A	BPA
Siloksaner	
Dekametylsyklopentasiloksan	D5
Oktametylsyklotetrasiloksan	D4

Vedlegg 2

Tiltak for å sikre mot viltskade

Naturmangfaldlova og viltlova set krav om at vi skal ta vare på viltet og leveområda deira for å sikre produktiviteten og rikdomen av artar i naturen.

Erfaringar frå akvakulturanlegg viser at dei kan føre til konflikhtar med ville dyr og fuglar. Alle typar oppdrettsanlegg, også skjelanlegg, kan lokke til seg vilt.

Innehavar av akvakulturanlegget bør av eiga interesse førebyggje viltskade. Dersom det oppstår viltskade skal innehavaren av akvakulturanlegget straks ta kontakt med viltansvarleg i kommunen for å setje i verk tiltak.

For å unngå skade på vilt kan Fylkesmannen krevje at innehavaren av akvakulturanlegget monterer flytelense med sperregarn og viltsikker port dersom anlegget ligg ved land.

Innehavaren av anlegget kan søkje om skadefelling først om det oppstår viltskade av vesentleg økonomisk omfang, og tiltak for å førebyggje viltskade ikkje nyttar.